

**SPRÁVA NÁRODNÉHO PARKU MALÁ FATRA SO SÍDLOM
VO VARÍNE**

**VYHODNOTENIE PLNENIA PLÁNU
HLAVNÝCH ÚLOH
ZA ROK 2023**

Textová časť

Varín, február 2024

Obsah

1.	Identifikácia organizácie	3
2.	Pôsobnosť a strednodobý výhľad	3
3.	Rozpočet organizácie.....	4
4.	Organizačné členenie a personálne otázky.....	4
5.	Ciele a prehľad ich plnenia v súlade s plánom hlavných úloh	5
6.	Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie.....	17

Zoznam použitých skratiek:

EIA	posudzovanie vplyvov na životné prostredie
EV	environmentálna výchova
GIS	geografické informačné systémy
GP	genofondová lokalita
CHA	chránený areál
CHS	chránený strom
CHÚ	chránené územie
CHVÚ	Chránené vtáčie územie
ISLH	informačný systém lesného hospodárstva
JPRL	jednotka priestorového rozdelenia lesa
KIMS	Komplexný informačný a monitorovací systém
LHE	lesná hospodárska evidencia
MCHÚ	maloplošné chránené územia
MIRRI	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NFP	nenávratný finančný príspevok
NCH	náučný chodník
NP	národný park
NPR	národná prírodná rezervácia
OPKŽP	Operačný program - Kvalita životného prostredia
OÚ	okresný úrad
PBOL	Prírode blízke obhospodarovanie lesa
PHÚ	plán hlavných úloh
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PR	prírodná rezervácia
PS	Program starostlivosti
PSoL	Program starostlivosti o les
PZ	poľovné združenie
RKEVVO	rezortná koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania
SEA	posudzovanie vplyvov strategických dokumentov na životné prostredie
SIŽP	Slovenská inšpekcia životného prostredia
SKUEV	spolu s číslom - kód územia európskeho významu
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
TML	trvalé monitorovacie plochy
ÚEV	územie európskeho významu
VD	vodné dielo

1. Identifikácia organizácie

Zriaďovateľ:	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Názov organizácie:	Správa Národného parku Malá Fatra so sídlom vo Varíne
Štatutár :	Ing. Peter Cáder, poverený riaditeľ
Sídlo organizácie:	Varín, Hrnčiarska 197/62, Slovenská republika
IČO:	54435340
Forma hospodárenia:	príspevková organizácia
Dátum vzniku:	1. apríl 2022
Kontakt:	+421 41 50714 11

2. Pôsobnosť a strednodobý výhľad

Správa Národného parku Malá Fatra so sídlom vo Varíne (ďalej „Správa NP Malá Fatra“) je príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR), ktorá bola zriadená od 1. apríla 2022 ako štátna príspevková organizácia podľa zákona č. 6/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody“).

Správa NP Malá Fatra je odbornou organizáciou ochrany prírody a krajiny podľa § 65b ods. 2 zákona o ochrane prírody, ktorá zabezpečuje úlohy na úseku ochrany prírody a krajiny na území národného parku a jeho ochranného pásma, ako aj v ďalšom vymedzenom území. Mapa hraníc územnej pôsobnosti správy národného parku ako aj územná pôsobnosť Správy NP Malá Fatra tvorí prílohu č. 1 a prílohu č. 2 v Štatúte Správy Národného parku Malá Fatra.

Správa NP Malá Fatra je obhospodarovateľom lesa a správcom lesného majetku vo vlastníctve štátu v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Pri Správe NP Malá Fatra pôsobí rada národného parku ako poradný, odborný, konzultačný a iniciálny orgán pre záležitosti národného parku, ktorého zloženie a pôsobnosť upravuje štatút správy národného parku. Radu národného parku zriadilo MŽP SR, ktoré tiež menuje aj odvoláva jej členov. Členmi rady sú predovšetkým delegovaní zástupcovia územnej samosprávy, na ktorej území sa nachádza príslušný národný park, v horských oblastiach zástupca Horskej záchrannej služby, zástupcovia významných právnických osôb pôsobiacich v oblasti ochrany prírody a krajiny, lesníctva a cestovného ruchu a odborníci z vedeckých a odborných organizácií. V priebehu roka 2023 sa uskutočnili 4 zasadnutia Rady parku (25.1.2023, 17.5.2023, 20.11.2023, 18.12.2023).

Predmet činnosti organizácie a úlohy správy národného parku podrobnejšie upravuje Štatút v Článku 3., vydaný rozhodnutím ministra životného prostredia č. 13/2022-1.11. a č. 46/2023-6.6.

K základným činnostiam Správy NP Malá Fatra patrí zabezpečovanie všeobecnej a osobitnej územnej ochrany prírody a krajiny, druhovej ochrany živočíchov, rastlín, nerastov a skamenelín, ochrany drevín a praktickej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny, tvorba dokumentácie ochrany prírody. Plní tiež úlohy v oblasti výchovy, vzdelávania, propagácie, edičnej činnosti a na úseku medzinárodnej spolupráce.

3. Rozpočet organizácie

Správe NP Malá Fatra so sídlom vo Varíne boli v roku 2023 zriaďovateľom pridelené finančné prostriedky v rámci kontraktu v objeme 432 936,00 eur.

Prehľad pridelených finančných prostriedkov:

- Záväzné ukazovatele r. 2023	223 221,00 eur
- RO č. 1/2022	199 715,00 eur
Spolu	422 936,00 eur

Čerpanie finančných prostriedkov predstavovalo sumu 395 554,60 eur, t. j. 93,50 %.

Organizácia mala k dispozícii finančné prostriedky z roka 2022 v sume 185 144,30 eur. Na základe Zmluvy č. 232056 08U02 uzatvorenej s Environmentálnym fondom, boli Správe Národného parku Malá Fatra poskytnuté finančné prostriedky v objeme 425 056,00 eur. Z tohto objemu bolo vyčerpaných 270 769,50 eur. Vodohospodárska výstavba š.p. darovala organizácii 154 100,00 eur, z ktorých časť bola použitá na krytie projektových výdavkov. Všetky finančné prostriedky boli použité na zabezpečenie plnenia PHÚ.

4. Organizačné členenie a personálne otázky

Správa NP Malá Fatra v roku 2023 sa na úseku personálnej práce a odmeňovania zamestnancov riadila ustanoveniami zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov.

Správa NP Malá Fatra sa člení na:

- **Odbor kancelária riaditeľa**
- **Odbor ochrany prírody a krajiny**
  - Referát podpory štátnej správy
  - Oddelenie monitoringu, výskumu a starostlivosti o ekosystémy
- **Odbor vonkajších vzťahov**
  - Referát stráže prírody
  - Oddelenie environmentálnej výchovy
- **Odbor ekonomiky**

Limit počtu zamestnancov stanovený MŽP SR od 01.01.2023: kmeňoví zamestnanci: **28**.

Zmena organizačnej štruktúry odsúhlasená MŽP SR od 01.07.2023: kmeňoví zamestnanci: **33**

Priemerný evidenčný počet zamestnancov vo fyzických osobách za rok 2023: **25**.

Evidenčný počet zamestnancov vo fyzických osobách k 31.12.2023: **28**

Počet zamestnancov Správy NP bol ku 31.12.2023 nasledovný:

Počet zamestnancov:

Celkom	Počet žien	Počet mužov
28	14	14

Vzdelanostná štruktúra:

Vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa	Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa	Vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa	Vyššie odborné vzdelanie	Úplné stredné vzdelanie	Stredné vzdelanie	Základné vzdelanie
0	25	0	0	3	0	0

5. Ciele a prehľad ich plnenia v súlade s plánom hlavných úloh**Koncepcné a legislatívne úlohy**

Podľa inštrukcií Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) sa v územnej kompetencii Správy NP Malá Fatra uskutočnila príprava konsolidovaného znenia všetkých doterajších etáp národného zoznamu území európskeho významu (ÚEV). Vo väčšine území boli vykonané menšie zmeny hraníc bez potreby navyšovania stupňov ochrany a výmery. Boli vypracované dokumenty s mapovými prílohami pre Európsku komisiu, kde boli v rámci bilaterálnych rokovaní MŽP SR obhájené úpravy výmery troch ÚEV (SKUEV0221 Varínka, SKUEV0251 Zázrivské lazy a SKUEV0252 Malá Fatra), z dôvodu úzkeho prepojenia na pripravovanú zonáciu NP a nepresného vymedzenia hraníc v roku 2004, resp. s odôvodnenou stratou prírodných hodnôt v týchto územiach. Ku SKUEV0251 Zázrivské lazy boli pridané rozsiahlejšie lúčne biotopy nad časťou Zázrivá - Petrová a ku SKUEV0930 Lúčanská Fatra boli pridané hodnotné lesné biotopy v Turskej doline, ktoré vlastní Mesto Žilina. Zmeny boli premietnuté od nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 451/2023 Z. z., ktorým sa ustanovuje národný zoznam území európskeho významu. V zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 170/2021 Z. z.“) boli vypracované dokumenty projekt ochrany a návrh programu starostlivosti o Národný park Malá Fatra a jeho ochranné pásmo.

Pripravili sa podklady k pracovným stretnutiam a rokovaniam s poľnohospodárskymi subjektami Roľnícke družstvo Terchová a Farma Vrátna, terénne obhliadky, zhodnotenie stavu a zaradenia biotopov k následným žiadostiam o dotácie. V spolupráci s PPA upresnenie podmienok oprávnenia pre poberateľov.

V roku 2023 nebola v územnej kompetencii Správy NP Malá Fatra obnova PSoL, takže v tejto veci sme nevydávali žiadne stanoviská, ani neboli realizované žiadne rokovania. Bol z našej strany vypracovaný návrh na prekategORIZOVANIE lesov v správe Správy NP Malá Fatra, a to z lesov hospodárskych na lesy osobitného určenia. Lesný úrad rozhodnutím správe schválil prekategORIZOVANIE lesov z lesov hospodárskych na lesy osobitného určenia v celkovej výmere 27,368 ha. Prírode blízke obhospodarovanie lesov bolo zabezpečované na pozemkoch v správe Správy NP Malá Fatra prostredníctvom projektu PBOL.

Správa NP Malá Fatra v roku 2023 finalizovala práce na projekte ochrany a programe starostlivosti o národný park, ktoré boli odovzdané MŽP SR v decembri. Uskutočnili sa informačné rokovania so súkromnými vlastníckmi pozemkov (10 rokovaní), kde sa prezentoval pracovný návrh zonácie a doručili sa materiály k návrhu zonácie. Práce na návrhu programu starostlivosti o CHVÚ sa nerealizovali z dôvodu negatívneho stanoviska zo strany neštátnych vlastníkov a na základe ich požiadavky, že najskôr musí byť spracovaná zonácia. Nové programy starostlivosti o CHS a projekty ochrany chránených stromov na území národného parku sa nevypracovávali.

V roku 2023 sa Správa NP Malá Fatra zapojila do pripomienkovania viacerých strategických dokumentov vrátane Vnútroštátneho programu nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi v Slovenskej republike, Zmene Operačného programu Integrovaná infraštruktúra (verzia 16.0) v súvislosti s riešením energetickej krízy, spôsobu hodnotenia Konceptu Územného plánu Žilinského samosprávneho kraja a 8 územných plánov obcí a miest vo svojom kompetenčnom území.

Výkon štátnej ochrany prírody

Počas roka Správa NP Malá Fatra vypracovala 678 odborných stanovísk, pričom väčšina z nich si vyžadovala konkrétnu obhliadku miesta priamo v teréne. Z toho 188 stanovísk bolo vydaných k výstavbe (zatepleniu a rekonštrukcii jednotlivých stavebných objektov, k líniovým stavbám a oploteniu) a k územnému plánovaniu; 109 stanovísk k výnimkám z druhovej ochrany rastlín a živočíchov, 89 stanovísk k výrubom drevín a k problematike chránených stromov, 34 stanovísk k realizácii športových a turistických podujatí, 26 stanovísk pre orgány činné v trestnom konaní, 28 stanovísk týkajúcich sa poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a 31 ďalších (aktivity súvisiace s vodným hospodárstvom, anorganikou, územnou ochranou a inými). Bolo vydaných 50 stanovísk a podnetov na ohlásenú náhodnú ťažbu podľa § 13 a iné opatrenia na ochranu lesa podľa § 14 zákona o ochrane prírody. Pre Vodohospodársku výstavbu š.p. Vodné dielo Žilina bola vypracovaná výzva na odstránenie (výrub) 2 ks invázných nepôvodných drevín druhu javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) v k. ú. Žilina. Vybavených bolo 17 žiadostí v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

V roku 2023 Správa NP Malá Fatra celkovo vypracovala 65 stanovísk k posudzovaniu vplyvov: 10 správ o hodnotení v procese SEA, 5 zámerov podliehajúcich procesu EIA a 47 stanovísk, formulárov a hodnotení uplatňovaných v zmysle § 28 zákona o ochrane prírody pri stavebných aktivitách ako napr. k zámerom výstavby rekreačných areálov, lesných ciest a k projektom ozdravných opatrení na lesnom majetku žiadateľov a iných aktivitách v územiach sústavy NATURA 2000 v kompetenčnom území NP Malá Fatra, v troch prípadoch Správa NP Malá Fatra vydávala potvrdenia pre projekty z operačných programov.

V roku 2023 správa podala celkovo 12 podnetov na riešenie priestupkov alebo trestných činov pričom na Prezídium policajného zboru boli podané podnety na prešetrenie legálnosti výstavby v Stráži, v Štefanovej a v doline Kúr, na prešetrenie zásahu do vodného toku v k.ú. Zázrivá - Biela a 4 podnety v prípade zákazu vjazdu v CHÚ; na SIŽP boli podané podnety na preverenie legálnosti ťažby nad Štefanovou, smer Rozsutec a na vytekanie odpadových vôd pri Chate pod Suchým; na Veterinárnu správu v Žiline na prešetrenie kadáveru v okolí obce Fačkov; na OÚ Žilina, Odd. ochrany prírody a vybraných zložiek ŽP kraja podnet na vykonanie štátneho dozoru za účelom prešetrenia poškodenia chráneného stromu Buky v Belej (S184) na parcele CKN č.8932/2 v k. ú. Belá. Zároveň bola poskytnutá súčinnosť pre SIŽP k historickým výnimkám na lov medveďa v PR Vrátna. Oddelenie strážnej služby pravidelne vykonávalo výkon strážnej služby a vedenie evidencie. Priestupky sa riešili jednak priamo v teréne a to formou blokových pokút, dohovorom, prípadne postúpením na príslušný orgán ochrany prírody a krajiny. Zistených bolo 57 priestupkov a udelená bola pokuta v hodnote 50 eur. Dňa 23.5.2023 správa zorganizovala školenie stráže prírody podľa § 79 zákona o ochrane prírody, oprávnenia člena stráže prírody, na ktorom prednášal Mgr. Branislav Piši hlavný koordinátor stráže prírody ŠOP SR a na ktorom sa zúčastnili zamestnanci správy. Následne bolo vydaných 20 služobných preukazov, kde je uvedené, že disponujú oprávneniami a povinnosťami členov stráže prírody podľa § 79 zákona o ochrane prírody zamestnancom, ktorí absolvovali spomínané školenie.

V roku 2023 sa uskutočnili revízie v PR Slniečné skaly a v NPR Chleb - južná časť nachádzajúca sa v okrese Martin. Na oboch revíziách sa zhodnotil súčasný stav, pozitíva, negatíva, možné ohrozenia predmetov ochrany a bolo vykonaná aj krátka terénne obhliadka zúčastnenými. V PR Slniečné skaly bol ako výstup z revízie návrh na vyhradenie priestoru na bežné činnosti vykonávané v kempe pod Slniečnými skalami a na organizovanie verejných podujatí. Dňa 13.4.2023 bola zvolaná revízia OÚ Žilina, Odd. ochrany prírody a vybraných zložiek ŽP kraja za účelom prešetrenia ťažkého poškodenia nad 60 % 1 ks chráneného stromu Buky v Belej (S184) na parcele CKN č.8932/2 v k. ú. Belá (spol. hodnota 9575,3 eur). Okrem toho sa uskutočnilo 14 kontrol CHS - zdravotný stav, meranie obvodu, kontrola značenia a fotodokumentácia - dňa 20.1.2023 CHS Javor v Žiline (S188), CHS Lipa v Turí (S191), CHS Lipy vo Višňovom (S190) – kontrola zdravotného stavu lipy malolistej na cintoríne, zlomená väčšia vetva a zavesená vysoko v korune, žiadosť o nevyhnutné ošetrenie list č. NPMF/045/2023 zo dňa 26.1.2023. Dňa 2.2.2023 CHS Buky v Belej (S184) bolo zistené poškodenie 1 ks buka, žiadosť o prešetrenie poškodenia na OÚ ZA listom NPMF/111/2023 zo dňa 10.3.2023, dňa 8.2. a 4.4.2023 CHS Stromy v Terchovej (S192), dňa 11.5.2023 CHS Lipy v Belej (183), dňa 21.7.2023 CHS Lipy vo Višňovom (S190) - kontrola lipy pri kostole na základe oznamu p. Wojtilu, do lipy uderel blesk, pás bez kôry v dĺžke cca 1,5 až 2 m. Dňa 8.8.2023 CHS Lipy v Žiline-Žilinskej Lehote (S186), dňa 23.11.2023 CHS Lipa v Terchovej (S193), dňa 14.12.2023 CHS Lipa v Lietave (S176), Brest v Kamennej Porube (S178), Lipy v Rajeckej Lesnej (S199) a Brest v Rajeckej Lesnej (S200).

Správa NP Malá Fatra spolupracovala s SVP, š. p. pri výruboch drevín a realizácii úprav na vodných tokoch (Rajčianka, Varínka, Zázrivka, Orava, Studenec, jazierko pod VD Žilina) a na vodných tokoch v oblasti Turca v rámci priebežnej údržby a protipovodňových opatrení vrátane ich vyznačovania v teréne. Pre Vodohospodársku výstavbu, š.p. uskutočnila 4 stretnutia k výrubu drevín konkrétne pri vyhlíadke VD Žilina v k. ú. Žilina a medzi cyklotrasou Vodné dielo - Budatín a riekou Váh v k. ú. Žilina; výrub drevín na ľavej strane hrádze Vodného diela v odvodňovacích žľaboch v k.ú. Mojšová Lúčka, orez topoľa (*Populus sp.*) v brehovom poraste okolo miestneho potoka v rámci biokoridoru pri vodnom diele Žilina v k. ú. Mojš. Z dôvodu rozširovania bobra v záujmovej oblasti boli veci riešené podľa potreby, nie sú zdokumentované škody na majetku spôsobené chráneným druhom živočícha. Správa NP Malá Fatra riešila 24 stanovísk k predkupnému právu štátu a 8 návrhov na vklad do katastra. Správa pripravila 26 odborných stanovísk k žiadostiam o náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania. V priebehu roka 2023 sa uskutočnili 4 zasadnutia Rady parku (25.1.2023, 17.5.2023, 20.11.2023, 18.12.2023).

Starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny

Pracovníci Správy NP Malá Fatra realizovali odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín vyskytujúcich sa predovšetkým na území NP Malá Fatra, konkrétne boľševník obrovský (*Heracleum mantegazzianum*) v počte 10 kvitnúcich jedincov vo Vrátnej doline, odstránené boli aj bodové výskyty zlatobyľí (*Solidago sp.*) prevažne vo Vrátnej doline. Niekoľko jedincov boľševníka obrovského (*Heracleum mantegazzianum*) bolo odstránených aj v brehových porastoch potoka Lietavka v k.ú. Lietava a Podhorie. V spolupráci s SVP, š. p. bol odstránený porast pohánkovca japonského (*Fallopia japonica*) pri cyklotrase v k. ú. Dolný Hričov, ktorý nám nahlásil občan. Správcovia poľovných revírov (Párnica, Žaškov, Turany a Kral'ovany) boli upozornení na výskyt invázneho nepôvodného druhu živočícha - psík medvedíkovitý (*Nyctereutes procyonoides*). Pre Vodohospodársku výstavbu š. p. Vodné dielo Žilina výzva na odstránenie (výrub) 2 ks invázných nepôvodných drevín druhu javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) v k. ú. Žilina.

Pracovníci Správy NP Malá Fatra realizovali manažmentové opatrenia na lokalitách CHA Hate – 0,45 ha, GP Vraniny – 0,4 ha; GP Medzihorská - 0,4 ha vykosenie, vyhrabanie a vynosenie biomasy mimo lokality, odstránenie náletových drevín, GP Chotárne - odstránenie náletových drevín - 0,02 ha, PP Bôrická mláka – 0,4 ha; vytrhávanie náletových drevín a v najbližšom čase bude realizovaná obnova oplotenia lokality. Manažmentové opatrenia na rašelinných plochách v PR Goľove mláky – 0,32 ha realizovali poľovníci z miestneho PZ Kriváň Turany. Bola zabezpečená praktická starostlivosť na 3 chránených stromoch. Dňa 27.3.2023 sa uskutočnilo ošetrovanie CHS Lipa v Rajci (S201) - zdravotný rez lipy veľkolistej, redukčný rez (obvodová redukcia koruny) a inštalácia 3 ks statickej podkladnicovej väzby a kontrola a výmena 7 ks dynamickej väzby. Ošetrovanie sa uskutočnilo v spolupráci s Mestom Rajec, Dohoda o spolupráci č.NPMF10/2023 (2023/87) a správa v zmysle Čl.3 bod 2. na základe faktúry uhradila 50 % nákladov spojených s ošetrením CHS v sume 1 000,00 eur. Celková suma za ošetrovanie CHS bola 2000 eur, dodávateľ prác Ing. Martin Moravčík, Rosina. Súhlas na určenie činnosti a aplikácia §29 ods. 2) zákona o ochrane prírody - OU ZA. list č.OU-ZA-OSZP1-2023/011073-002 zo dňa 20.01.2023. Lipy vo Višňovom (S190) - dňa 20.1.2023 bola kontrola zdravotného stavu lipy malolistej na cintoríne, na ktorej bola zlomená väčšia vetva a zavesená vysoko v korune. Listom č. NPMF/045/2023 zo dňa 26.1.2023 bola podaná žiadosť o nevyhnutné ošetrovanie a výnimku, lipa bola ošetrená p. Wojtilom. Dňa 21.7.2023 bola kontrola zdravotného stavu lipy malolistej pri kostole na základe oznamu arboristu p. Wojtilu, kde do lipy udel blesk, mala pás bez kôry v dĺžke cca 1,5 až 2 m, začistené p. Wojtilom.

V roku 2023 prebehli pravidelné kontroly biotopov a monitoring chránených druhov, hniezdiská dravých vtákov a sov s evidenciou negatívnych faktorov ohrozujúcich početnosť hniezdenia druhov v území. Realizovala sa prekládka hniezda bociana bieleho v Rajci, taktiež príprava na inštaláciu dvoch ďalších hniezdných podložiek pri problémových hniezdeniach (Strečno a Žaškov). Inštalácia zábran pre skokana hnedého bola zrealizovaná na frekventovanej komunikácii v k. ú. Párnica, taktiež boli na vybraných plochách vytvorené nové vodné plochy pre obojživelníky (Lučivná, Hoskora, Bystrička). Opätovne bol zrealizovaný zimný monitoring šeliem v oblasti Malej Fatry (mapované územie zväčšené o časť Lúčanskej Malej Fatry). Zrealizovaný 18. ročník stacionárneho monitoringu medveďa hnedého v NP Malá Fatra. Úhyny vtákov na elektrickom vedení boli riešené v priebehu roka operatívne s tým, že lokalizácie problémových miest boli opakovane kontrolované. Počas zimného obdobia boli vykonané kontroly na známych zimoviskách netopierov, v letnom období bol vykonaný zber výskytových dát na základe používania ultrazvukových detektorov (Kraľoviansky meander, Slnčné skaly, Šrámková, Bystrička Varínka, Zázrivka). Na úsekoch ciest s vyššou mortalitou vydry riečnej boli vykonané kontroly aj na týchto kolíznych miestach, lokality s výskytom bobra vodného boli opakovane prechádzané s identifikáciou ďalších obsadených lokalít. Akustický monitoring za pomoci akustických nahrávačov prebehol aj pri sovách, rysoch a vlkoch. Opakovane sa riešil výskyt netopierov v interiéroch.

Správa NP Malá Fatra prevádzkovala záchranú stanicu vo Varíne v spolupráci s chovnou stanicou Petrovice a Zázrivá. Celkovo vykonala 168 výjazdov k zraneným zvieratám (poranené, zrazené, otrávené, kolízia s 22 kW el. vedením, usmrtenie na ceste). Zachránila a vypustila 42 jedincov. V roku 2023 bolo do chovnej stanice Správy NP Malá Fatra prijatých 34 živočíchov (jedincov), z toho boli 4 vodné vtáky, 11 dravcov, 5 sov, 9 spevavcov, 4 cicavce a v rámci obojživelníkov a plazov bol prijatý 1 živočích. Z uvedeného počtu bolo evidovaných 9 úhynov a 25 jedincov bolo zrehabilitovaných a vypustených. Správa NP Malá Fatra v roku 2023 vydala iným subjektom 48 určení - konkrétne 29 určení pre chovnú stanicu Petrovice, 17 určení pre Záchranú stanicu a Ekocentrum Zázrivá, 1 určenie pre Považské múzeum v Žiline a 1 určenie pre poľovné združenie. V rámci tejto činnosti viedla záznamy, určenia, druhové karty. Správa zabezpečila dovoz tri tisíc kuriatok na kŕmenie hendikepovaných živočíchov.

Strážna služba vykonala 11 opráv poškodeného značenia v NPR Rozsutec (3x), NPR Veľká Bránica (2x), NPR Starý hrad (1x), NPR Šíp (1x), PR Slnčné skaly (4x) a oprava značenia hraníc NP MF (4x). Taktiež došlo k obnove chýbajúceho značenia hraníc národného parku v lokalite Podrozsutec, NPR Tiesňavy (1x), NPR Starý hrad (1x) PP Krasniansky Luh (2x). Označovanie chránených stromov: Uskutočnila sa obnova chýbajúceho a poškodeného označenia tabuľami a obnova štátneho znaku celkovo na 6 chránených stromoch a ich skupinách konkrétne: CHS Lipa v Lietave (S176), Brest v Kamennej Porube (S178), Javor v Žiline (S188), Lipy vo Višňovom (S190), Lipy v Rajeckej Lesnej (S199), Brest v Rajeckej Lesnej (S200). V spolupráci s Mestom Žilina sa inštalovala informačná tabuľa o CHS Lipy v Žiline-Žilinskej Lehote (S186) - Mesto Žilina po udelení od SIŽP nápravného opatrenia po čiastočnom poškodení koreňov CHS v 2021 osadilo tabuľku na bráne cintorína v októbri 2023.

V roku 2023 Správa NP Malá Fatra v kompetenčnom území riešila 43 škodových udalostí spôsobených chráneným druhom živočicha, pričom 27 bolo spôsobených medveďom, 3 krkavcom čiernym a 13 vlkom dravým. Pri škodách vzniknutých opakovane na lokalitách, Správa NP Malá Fatra kládla dôraz na preventívne opatrenia a zamedzenie ďalších škôd, vlastníci nepristupovali k možnostiam lepšej ochrany a opatrenia ignorovali. Údaje o škodách určenými živočíchmi z jednotlivých stanovísk a rozhodnutí orgánu ochrany prírody boli súhrnne spracované v prostredí GIS pre potreby ďalších analýz.

V rámci uvedeného okruhu úloh bola realizovaná komunikácia a príprava žiadostí s orgánmi štátnej správy o pridelenie obhospodarovania na majetku štátu – Správa NP Malá Fatra (MŽP). V roku 2023 bola prekategORIZOVANÁ časť lesov v správe Správy NP Malá Fatra z kategórie hospodárskych lesov na lesy osobitného určenia. Rozhodnutie vydané na konci roku 2023. Nové JPRL, ktoré získala správa v rámci výkupov sa priebežne zaraďujú do databáz a nahlasujú na orgán štátnej správy. LHE je vedená duálne v programe WebLES a ISLH. Výstupy v zákonom termíne zasiela OLH. Výkon činnosti OLH je zabezpečený externe (p. Pirchala). V rámci starostlivosti o lesné ekosystémy bol realizovaný projekt: Zachovanie a zlepšenie vybraných druhov biotopov v Národnom parku Malá Fatra. Boli vykonané prečistky o výmere 11,31 ha a prebierky v rozsahu 785,23m³. Spracovala sa kalamita v rozsahu cca 30 m³. Zároveň bola zrealizovaná predsadba o výmere 0,2 ha. Realizovala sa aj ochrana mladých lesných kultúr proti poškodzovaniu lesnou zverou.

Monitoring, mapovanie a výskum

Pracovníci Správy NP Malá Fatra so sídlom vo Varíne v roku 2023 zaznamenali a vložili do databázy KIMS dohromady 4987 výskytových údajov z mapovania výskytu ohrozených rastlín a živočíchov, z toho 4358 zoologických záznamov a 629 botanických záznamov. Monitoring druhov a biotopov európskeho významu bol realizovaný podľa harmonogramu na 36 trvalých monitorovacích plochách (ďalej TML) - 3 TML boli biotopové (Kr2 porasty borievky obyčajnej), 16 botanických (*Aconitum firmum subsp. moravicum* - 3 TML, *Campanula serrata* - 3 TML, *Cypripedium calceolus* - 4 TML, *Dianthus nitidus* - 1 TML, *Pulsatilla slavica* - 2 TML, *Pulsatilla subslavica* - 1 TML, *Tozzia carpathica* - 1 TML) a 18 zoologických (*Lutra lutra* - 9 TML, *Rosalia alpina* - 1 TML, *Helix pomatia* - 2 TML, obojživelníky - 6 TML). V tomto roku sa opäť nepodarilo dohľadať druh črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*) v NPR Kozol, preto nová TML nebola založená. Údaje z monitoringov všetkých TML boli uložené do KIMSu. Ohrozené druhy rastlín národného významu boli mapované nasledovne - trčul'a jednohl'uzá (*Herminium monorchis*), vstavačovec strmolistý neskorý (*Dactylorhiza incarnata subsp. pulchella*), červenohlav ihlanovitý (*Anacamptis pyramidalis*). Ďalej bolo do KIMSu vložených 81 výskytov invázných a nepôvodných druhov rastlín, patriacich

do 21 druhov. Zistené boli priamo v NP Malá Fatra, v ochrannom pásme a v kompetenčnom území správy. Počas monitoringu invázných nepôvodných druhov rastlín, boli priamo v NP Malá Fatra, v ochrannom pásme a v kompetenčnom území Správy NP Malá Fatra zaznamenané nasledovné druhy: *Amorpha fruticosa*, *Fallopia japonica*, *Fallopia sachalinensis*, *F. x bohemica*, *Negundo aceroides*, *Solidago canadensis*, *S. gigantea*. Nepôvodný druh živočícha psík medvedíkovitý (*Nyctereutes procyonoides*) bol opakovane zaznamenaný v okolí Trusalovej, Sučian, Párnice, zvieratá zabitú na ceste aj v Párnici a v Kraľovanoch. Analýza zoologických údajov v databáze KIMS so zameraním na identifikáciu druhového spektra stavovcov (cicavce, vtáky, plazy, obojživelníky) a vybraných skupín bezstavovcov (vážky, motýle, podenky).

Spracovali sa dokumenty rezervačných kníh pre prírodné pamiatky a prírodné rezervácie, digitalizácia vedeckých štúdií, výskumov a ďalších prác do prehľadného katalógu. Príprava podkladov pre plánovanú brožúru o geologicky zaujímavých lokalitách a anorganických javoch prírody NP Malá Fatra. Založenie rezervačných spisov pre Pralesy. Spracovanie GIS vrstvy jaskýň podľa katalógu jaskýň v územnej pôsobnosti Správy NP Malá Fatra.

V oblasti monitoringu a výskumu bol opätovne realizovaný dlhodobý výskum avifauny prostredníctvom bodového transektu v 2 NPR, ktorý bol rozšírený o ďalšie 2 NPR a v rámci CHVÚ aj o hrebeňové pásmo Lúčanskej Malej Fatry. V oblasti Zázrivej pokračovalo systematické mapovanie druhu chrapkáč poľný (*Crex crex*), druh bol monitorovaný aj v oblasti Turca. Rovnako pokračuje mapovanie prioritných druhov CHVÚ, najmä v JPRL mimo NPR z dôvodu sústreďovania dát pre potreby zonácie. Začatý bol systematický bioakustický monitoring netopierov v lesnom prostredí a na vodných tokoch (Varínka, Zázrivka) a v lesnom prostredí (Šrámková, Bystrička, Sútovska dolina, Kraľoviansky meander). Analýza výskytových údajov v databáze KIMS za účelom riadenia výskumných úloh pre málo pokryté druhy (lokality). Realizovaný bol výskum drobných zemných cicavcov a chiropterofauny v lesných biotopoch s bezzásahovým režimom a aktívnym manažmentom (PBHL). V rámci publikačnej odbornej činnosti bol odovzdaný príspevok do zborníka Tichodroma s názvom Zimný monitoring vtáctva na VN Krpeľany počas 10 zimných sezón (pre množstvo dát stále prebieha recenzia), v príprave sú ďalšie odborné články najmä k avifaune územia. Aktívna účasť na vedeckej konferencii (Aplikovaná ornitológia ZV). Účasť na konferencii k ochrane biotopov jasoňa červenookého (*Parnassius apollo*). Spracovanie a vyhodnotenie dát zo stacionárneho monitoringu medveďa hnedého. Analýza príčin zranení hendikepovaných živočíchov, analýza mortality vydry riečnej (príprava vedeckých článkov do bulletinu Vydra a zborníka Ochrana prírody. Participácia na vedeckom článku: „Rewilding formerly managed Beech-dominated Temperate Forest Ecosystems: Effects on Carbon Stocks and Biodiversity Indicators“. Sumarizácia dát o dopravnej mortalite medveďa hnedého v roku 2023. Botanický výskum bol zameraný na vplyv požiaru na biotopy A13 (6170) Alpínske a subalpínske vápnomilné travinnobylinné porasty) na Stenách a biotop Ra5 (7210*) Vápnité slatiny s maricou pílkatou a druhmi zväzu *Caricion davallianae* a Ra6 (7230) Slatiny s vysokým obsahom báz v PR Močiar.

Výchova, vzdelávanie, edičná činnosť a propagácia

Počas roka 2023 bolo zrealizovaných 5 exkurzií pracovníčkami EV pre ZŠ po NCH Diery v počte 161 žiakov. V rámci prípravných činností informačných stredísk/návštevníckych centier boli zrealizované dva projekty vyhodnotené v samostatnej kapitole Príprava a realizácia projektov. Správa NP Malá Fatra má vo vlastnej správe terénnu stanicu v k. ú. Kraľovany v doline Bystrička (NPR Šrámková), ktorá sa využíva najmä na služobné účely v oblasti výskumu Malej Fatry v spolupráci s rôznymi inštitúciami a školami (Karlova univerzita Praha, Masarykova univerzita v Brne, UMB Banská Bystrica, Žilinská univerzita atď.). V sledovanom období ju navštívilo 75 ľudí. Správa NP Malá Fatra prevádzkuje NCH Diery a v spolupráci

s obcou Šútovo NCH Šútovská dolina. Obidva NCH sú celoročne otvorené. Pohyb turistov po NCH je elektronicky monitorovaný pomocou čítačov. V sledovanom období prešlo po NCH Diery cca 127 000 návštevníkov a NCH Šútovská dolina cca 22 500 návštevníkov. V rámci spolupráce so samosprávami, základnými školami a za podpory MŽP SR a Nadácie Kia Slovakia sa pri príležitosti Dňa Zeme zrealizovalo čistenie verejných priestranstiev v obciach v územnej pôsobnosti NP Malá Fatra (Terchová, Belá, Dolná Tižina, Krasňany, Varín), kde sa zúčastnilo vyše 660 osôb. Realizovaná aktivita prednášok a terénnej vychádzky v spolupráci MŽP SR pre veľvyslanectvá (Slovinsko, Rumunsko, Chorvátsko, Holandsko, atď.)

V sledovanom období výchovno-vzdelávacie aktivity v oblasti EV zabezpečovali a vykonávali 2 pracovníčky EV, z ktorých jedna pôsobila ako projektový manažér projektov uvedených v kapitole „Príprava a realizácia projektov“ a od septembra 2023 aj tretia pracovníčka EV. Na EV aktivitách participovali aj ďalší zamestnanci Správy NP Malá Fatra podľa potreby. Všetky výchovno-vzdelávacie aktivity boli zrealizované v súlade s cieľmi a opatreniami Rezortnej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu do roku 2025. Pre Správu NP Malá Fatra bola MŽP SR dňa 21.3.2023 vymenovaná za člena Rezortnej koncepcie Mgr. Alena Badurová. Začiatkom kalendárneho roku 2023 bol vykonaný odpočet jednotlivých aktivít koncepcie. V marci 2023 sa uskutočnil webinár k odpočtu RKEVVO - zúčastnila sa 1 pracovníčka. Rezortného podujatia ŠÍŠKA a ENVIROHRY sa nezúčastnil za Správu NP Malá Fatra nikto pre dlhodobú PN pracovníčky a pracovnej vyťažnosti zvyšných dvoch pracovníčok. Celkovo bolo prostredníctvom oddelenia envirovýchovy v spolupráci s ďalšími zamestnancami Správy NP Malá Fatra zrealizovaných 54 aktivít pre všetky cieľové skupiny v počte 3023 účastníkov. Pri príležitosti významných environmentálnych dní sa uskutočnili nasledovné akcie: Svetový deň mokradí - 3 prednášky pre ZŠ/45 žiakov, Svetový deň vody - 2 prednášky pre MŠ/35 žiakov, Deň Zeme - čistenie prírody v spolupráci s obcami (Terchová, Belá, Dolná Tižina, Krasňany, Varín) a školami v územnej pôsobnosti - 5 akcií (663 účastníkov), Medzinárodný deň biologickej diverzity (22.5.2023) - infostánok propagácie NP Malá Fatra a OP pre verejnosť na outdoorovom festivale Zázrivská inverzia dňa 7.5.2023 (50 ľudí), Svetový deň životného prostredia - ornitologická exkurzia pre verejnosť v lokalite Jedľovina Varín, (3.6.2023)/25 ľudí. V rámci medzinárodnej akcie Eurobirdwatch sa uskutočnilo 30.9.2023 pozorovanie vtáctva pre verejnosť na Krpelianskej priehrade (10 ľudí). V rámci prípravy a realizácie výchovno-vzdelávacích programov pre školy boli aktualizované ponukové listy, ktoré sú zverejnené na webových stránkach Správy NP Malá Fatra a Škola ochrany prírody Varín a vykonalo sa 31 prednášok pre 862 žiakov, 2 terénne programy pre 80 žiakov, 5 exkurzií po NCH Diery pre 161 žiakov. Počas letných prázdnin boli zrealizované aj 4 výchovno-vzdelávacie akcie pre 180 detí a žiakov ZŠ z denných táborov. V novembri (7.11.2023) sa v rámci Týždňa vedy a výskumu uskutočnil Deň otvorených dverí na Správe NP Malá Fatra, ktorého sa celkovo zúčastnilo 170 žiakov a študentov zo 6 škôl (ZŠ Belá, ZŠ Terchová, ZŠ Lutiše, ZŠ Varín, GVOZA ŽA a SPoŠ ŽA). Formou infostánkov boli zrealizované 4 akcie pre verejnosť za účelom propagácie ochrany NP Malá Fatra spojenej s enviroaktivitami - SSE Žilina, MDD vo Varíne, Zázrivská inverzia, Múzeum slovenskej dediny Martin (550 účastníkov). Výchovno-vzdelávacie aktivity v oblasti EV boli v roku 2023 spoplatnené v zmysle cenníka zverejnenom na weboch Správy NP Malá Fatra a Škola ochrany prírody Varín. Za tieto služby Správa NP Malá Fatra v roku 2023 prijala 2406,50 eur. V roku 2023 sa uskutočnil 16. ročník medzinárodnej súťažnej prehliadky Ekoplagát '23. Prípravné výbory boli realizované on-line. Autori sa prihlasovali prostredníctvom on-line prihlášky na webe <https://www.ekoplagat.sk/>. Celkovo sa do súťažného trienále prihlásilo 183 autorov so 420 plagátmi z 28 krajín sveta. Do súťažnej prehliadky bolo vybraných 246 plagátov od 145 autorov z 25 krajín sveta. Slávnostná vernisáž výstavy bola v Považskej galérii umenia v Žiline 28.9.2023, výstava trvala do 24.11.2023. Výstavu si prišlo pozrieť 447 návštevníkov galérie. Po ukončení výstavy v PGÚ bola výstava zapožičaná do Kysuckej galérie umenia v Oščadnici, kde bude vystavená až do 11.2.2024. Okrem hlavnej výstavy Ekoplagát v PGÚ si

mohli záujemcovia pozrieť plagáty aj on-line na webe www.ekoplagat.sk a zahlasovať o najlepší plagát. Do on-line hlasovania sa zapojilo 1339 návštevníkov. V rámci sprievodných akcií sa uskutočnili ďalšie akcie: dňa 8.11.2023 moderovaná pódiová diskusia s názvom 45 rokov EKOPLAGÁTu v Malej Fatre so študentami umeleckých škôl za účasti riaditeľky Správy Národného parku Malá Fatra Ing. Gabriely Kalašovej, kurátorky výstavy Dany Doricovej a profesora a grafického dizajnéra Petra Pisára v spolupráci s NADÁCIOU POLIS a Rádiom Regina Stred v priestoroch nadácie; dňa 17.11.2023 prednáška kurátorky D. Doricovej s názvom BLIŽŠIE K UMENIU: Víťazi medzinárodného trienále Ekoplagát 1978-2023 v priestoroch Rosenfeldovho paláca v Žiline; v decembri 2023 výtvarná súťaž pre MŠ a ZŠ pod názvom Ekoplagátik inštalovaná v Obecnej knižnici vo Varíne. Do súťaže sa zapojilo 17 MŠ, 19 ZŠ s celkovým počtom 208 prác. V októbri (28.10.2023) oddelenie EV zorganizovalo dobrovoľnícku akciu - Podsadba jedle bielej v Jamborovom sedle s 5 študentmi z GYMZA. Správa pripravila a podala na Zelený vzdelávací fond 5/2023 formou dotácie z EF projekt s názvom „Ako dobré poznáš Malú Fatru?“ v hodnote 7870,0 eur, v októbri podala oznámenie o nečerpaní dotácie z viacerých dôvodov, hlavne kvôli časovej náročnosti a personálnym kapacitám a koncu programovacieho obdobia projektov.

V roku 2023 sa všetci zamestnanci Správy NP Malá Fatra zúčastnili pracovného školenia k novému ekonomickému programu CES. Od marca 2023 sa zaviedli pravidelné komunikačné porady NP so zástupcom MŽP SR. Dňa 4.-5.mája sa konala komunikačná porada zástupcov za komunikáciu zo všetkých NP a zástupcov z MŽP SR na Správe NP Malá Fatra. Dňa 23.5.2023 sa uskutočnilo školenie pracovníkov správy k oprávneniu a povinnosti člena stráže prírody na základe čoho boli vydané služobné preukazy. Pracovníčka EV (Repánová) sa zúčastnila v dňoch 18.-20.9.2023 medzinárodnej exkurzie LIFE IP NATURA 2000 (CHKO Moravský kras, CHKO Biele Karpaty) a dňa 28.9.2023 otvorenia pilotného projektu virtuálneho sprievodcu SmartGuide NCH Juh (NP Slovenský raj). Dve pracovníčky EV (Repánová, Žideková) sa dňa 4.10.2023 zúčastnili v Banskej Bystrici II. Česko-slovenského seminára EV a vzdelávania pre udržateľný rozvoj. Dňa 28.11 až 29.11.2023 sa uskutočnila vo Varíne porada enviropracovníkov z NP, ktorej sa zúčastnilo 8 ľudí z 5 národných parkov. Dňa 7.12.2023 sa 2 pracovníčky EV (Repánová, Badurová) zúčastnili v Muráni (NP Muránska planina) pracovného workshopu k budovaniu návštevníckych centier v ČR a 8.12.2023 na VÚC Žilina pracovného seminára na tému "Zlepšovanie kvality EV na stredných školách". Dňa 31.1.2023 - školenie „Spoločná poľnohospodárska politika 2023 - 2027 pre potreby ochrany prírody a biodiverzity“ (Kalaš, Fričová), 23.2.2023 školenie k programu NaturaSat (Fričová), 15.3.2023 školenie k programu NaturaSat (Fričová, Limánek), 21.03.2023 porada botanikov (Fričová, Limánek), 13.-15.6.2023 školenie botanikov (Fričová, Limánek), 28.9.2023 odborné vzdelávanie a získanie odbornej spôsobilosti v oblasti prípravkov na ochranu rastlín (Palčovič, Fričová), konferencia Realizácia vybraných aktivít vyplývajúcich z programov starostlivosti o Národný park Slovenský raj a CHVÚ Slovenský raj (Fričová, Limánek, Vajs), 6.12.2023 seminár Aktuality zo sveta invázií rastlín (Fričová, Limánek), 20.6.2023 XXVI. ročník konferencie Krajina - človek - kultúra so zameraním na Synergický prístup k prírodným a kultúrnym hodnotám krajiny (Sibilová). Správa NP Malá Fatra zorganizovala odborný seminár "Prírode blízke obhospodarovanie lesov", ktorý sa uskutočnil 8.12.2023 na správe vo Varíne. V dňoch 31.10. a 2. - 3. 11. 2023 boli 2 pracovníci Správy NP Malá Fatra (Hatala, Flajs) opakovane preškolení a 3 pracovníci Správy NP Malá Fatra (Majdiš, Cáder, Palčovič) nanovo vyškolení na vykonávanie prác vo výškach.

V rámci činnosti oddelenia EV bolo v sledovanom období zrealizovaných 6 akcií pre verejnosť. Z toho boli 4 informačné kampane pre viac ako 500 ľudí. Formou infostánkov sa propagovala ochrana prírody a krajiny v NP Malá Fatra a v SR. Išlo o tieto akcie - Deň Zeme pre zamestnancov spoločnosti Stredoslovenská energetika Žilina, Outdoorový festival Zázrivská

inverzia, MDD vo Varíne a akcia Človek a príroda v Múzeu Slovenskej dediny v Martine. Dve akcie pre verejnosť mali zoologické zameranie. Jednalo sa o ornitologickú exkurziu pre verejnosť pri príležitosti Svetového dňa ŽP a pozorovanie vodného vtáctva ako súčasť medzinárodnej akcie Eurobirdwatch, ktorých sa celkovo zúčastnilo 35 ľudí. V rámci propagácie NP Malá Fatra správa spravuje a pravidelne aktualizuje webovú stránku Správy NP Malá Fatra, Škola ochrany prírody Varín (ŠkOP) a EKOPLAGÁT a sociálne siete. V sledovanom období evidujeme nasledovné počty návštev: web S-NP Malá Fatra: návštevy - 307 223, návštevníci - 390, články - 44. Instagram: príspevky - 56, sledovatelia - 351. Facebook: príspevky - 92, sledovatelia - +665 (celkovo 5556); web ŠkOP: návštevy - 16 984, návštevníci - 379, články -14; 4 vlastné, ostatné prezdieľané z webu Správy NP Malá Fatra a EKOPLAGÁT. Facebook: príspevky - 71, 1 vlastný a ostatné prezdieľané z webu Správy NP Malá Fatra, EKOPLAGÁT a iných zdrojov, sledovatelia - +21 (celkovo 243); web EKOPLAGÁT: návštevy - 60 992, návštevníci - 2 641, články - 13. Facebook: príspevky - 17, sledovatelia - celkovo 245. V rámci propagácie organizácie sa vždy jeden zástupca EV za našu organizáciu zúčastňuje pravidelných on-line porád zvolávaných MŽP SR, odborom riadenia národných parkov k plánovaným aktivitám na jednotlivých správach NP. Dňa 29.6.2023 Správa NP Malá Fatra podala žiadosti o zápis prevodu ochrannej známky - logo NP Malá Fatra a logo EKOPLAGÁT na Úrad priemyselného vlastníctva SR. Dňa 21.7.2023 bol prevod zapísaný Dodatkami č.1. - č.z - 246190 a č. z. - 249628. V auguste 2023 bol v zilinak.sk, Žilinský večerník, zilina.SP21.sk publikovaný článok o ponuke výkupu pozemkov (Repáňová). V rámci podujatia EKOPLAGÁT'23 boli oslovené viaceré médiá, z ktorých akciu spropagovalo Rádio Frontinus oznamom v správach z regiónu týždeň pred vernisážou a TVRAJ odvysielaním krátkej reportáže z vernisáže dňa 18.10.2023. Ako sprievodná akcia k EKOPLAGÁT'23 sa uskutočnila aj moderovaná pódiová diskusia pre verejnosť spoluorganizovaná s Nadáciou POLIS 8.11.2023, ktorú moderoval Ladislav Eliáš z Rádio Regina Stred za účasti riaditeľky Správy NP Malá Fatra Ing. Gabriely Kalašovej, kurátorky výstavy p. Doricovej, grafika p. Pisára a študentov umeleckých škôl. Konferencia Výskum a ochrana Malej Fatry sa nezrealizovala z dôvodu iných neodkladných úloh (práce na zonácii a programe starostlivosti).

Reporting, informatika a dokumentácia

Prebiehalo spresnenie hraníc, stupňov ochrany a GIS vrstiev ÚEV pre konsolidované znenie národného zoznamuj, aktualizácia štandardných dátových formulárov, návrh hraníc NP parku a ochranného pásma. Na základe geodetických meraní boli upravené hranice maloplošných chránených území. Aktualizovali sa GIS vrstvy a dáta v územnej pôsobnosti Správy NP Malá Fatra. Tvorba aktuálnych GIS vrstiev poľnohospodárskych subjektov PD Kľačianska Magura a PD Terchová v ochrannom pásme NP Malá Fatra. Aktualizácia GIS vrstvy ponúk na využitie predkupného práva štátu a pozemkov po prevode správy pozemkov Správou NP Malá Fatra. Kontrola GIS vrstvy MCHÚ od geodeta (tvorba geometrických plánov MCHÚ v Národnom parku Malá Fatra a jeho ochrannom pásme). Aktualizácia vrstvy ekologického funkčného priestoru pre hlucháňa hôrneho *Tetrao urogallus*.

Pre účely reportingu bol zabezpečený priebežný zber výskytových údajov a evidencia v KIMS, vrátane TML.

Rozšírenie internetového pripojenia do 3 novo vytvorených kancelárií. Úprava sieťových pripojení v ústrední. Nákup 4 ks switch, 24 ks sieťových káblov, 12 ks elektrických káblov, HDMI kábla pre dataprojektor v zasadačke, 10 ks SSD SATA diskov na vylepšenie starších PC, 33 ks USB kľúčov, 9 ks PC reproduktorov, 2 ks DVD mechaník na čítanie a zapisovanie diskov, 2 ks externých hard diskov na zálohovanie dát, v spolupráci s externým informatikom na dohodu inštalácie a nastavenia 15 ks počítačov, 5 tlačiarní a opravy chýb a porúch, inštalácie, nastavenia a opravy CES a Datacentrum, inštalácie VPN na prihlasovanie do externých databáz, úpravy IP adries PC a tlačiarní v sieti správy, vytvorenie nových e-mailových adries pre 7 nových

zamestnancov, zálohy dát na externé HDD, premiestnenie počítačov, monitorov a tlačiarňí v súlade s aktuálnymi požiadavkami a novými zamestnancami, v spolupráci so spoločnosťou Telekom zabezpečené internetové pripojenie, v spolupráci so ŠOP SR BB prevádzkovaná internetová stránka, v spolupráci so spoločnosťou Websupport zabezpečená prevádzka emailových adries.

Investičné akcie, budovanie a údržba zariadení

V sledovanom období bola vykonaná bežná údržba informačných panelov na nasledovných lokalitách: NCH Diery - oprava 3 infopanelov - cca spotrebný materiál za 100,00 eur. V rámci prípravy investícií informačných stredísk/návštevníckych centier boli zrealizované dva projekty, ktoré sú vyhodnotené v samostatnej podkapitole „Príprava a realizácia projektov“. Správa NP Malá Fatra sa v októbri 2023 zúčastnila online rokovania pracovnej skupiny v rámci programu Švajčiarsko-Slovenskej spolupráce - "Podpora udržateľného turizmu a posilnenie biodiverzity v chránených územiach" na základe ktorého pripravila návrh aktivít a rozpočet pre spoločný projekt na obdobie 2024-2029. Návrh aktivít zahŕňal aj realizáciu investície "Návštevnícke centrum a administratívno-prevádzková budova Správy NP Malá Fatra v obci Varín", aktualizáciu informačných tabúl, doplnenie QR kódov, vytvorenie virtuálneho chodníka. Takisto boli tieto aktivity zahrnuté do opatrení v odbornom návrhu Programu starostlivosti o NP Malá Fatra.

V roku 2023 sa realizovala bežná starostlivosť o zverené služobné motorové vozidlo, opravy, servis, mesačné vyúčtovanie PHM, prezutie na letné a zimné pneumatiky, čistenie, nabíjanie batérie. V rámci projektu "Zachovanie a zlepšenie stavu vybraných druhov a biotopov v Národnom parku Malá Fatra" boli získané financie na nákup terénneho motorového vozidla. Následne bol spracovaný návrh špecifikácie a zahájené verejné obstarávanie, výsledkom ktorého bolo vysúťaženie vozidla Toyota, dodané v októbri 2023. Zabezpečili sa poisťky, tankovacia karta a evidencia automobilu na DI v Žiline.

V rámci rekonštrukcie objektov vo vlastníctve správy bola vykonaná prípravná činnosť spočívajúca v spracovaní projektovej dokumentácie na rekonštrukciu administratívno-prevádzkovej budovy Správy NP Malá Fatra s doplnením návštevníckeho centra vo Varíne a projektová dokumentácia na rekonštrukciu troch delimitovaných stavebných objektov od Lesov SR vo Vrátnej, Nový dvor na návštevnícke centrum. Spracovanie projektovej dokumentácie bolo financované z EŠIF v rámci výzvy MIRRI - IROP-PO7-SC76-2022-93 v celkovej hodnote 147600€. Vyhodnotenie súvisiacich projektov je uvedené v kapitole „Príprava a realizácia projektov“

Medzinárodná spolupráca

V rámci medzinárodnej spolupráce sa jedna pracovníčka EV (Repáňová) zúčastnila v dňoch 18.-20.9.2023 medzinárodnej exkurzie LIFE IP NATURA 2000 (CHKO Moravský kras, CHKO Biele Karpaty) a dňa 4.10.2023 sa dve pracovníčky EV (Repáňová, Žideková) zúčastnili II. Česko-slovenského seminára EV a vzdelávania pre udržateľný rozvoj v Banskej Bystrici. V oblasti envirovýchovy v rámci medzinárodných dohovorov boli uskutočnené nasledovné akcie: Dohovor o mokradiach majúcich význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva - prednáška pre deti ZŠ Dolná Tižina - Svetový deň mokradí / 45 žiakov, Karpatský dohovor - Outdoorový festival v Závrivej - Svetový deň biodiverzity a Deň karpatských parkov (50 ľudí), ornitologická exkurzia do okolia Varína a pozorovanie vtáctva na VD Krpeľany boli súčasťou Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov CMS/ 35 osôb. Účasť na medzinárodnej (SK, PL, CZ) vedeckej konferencii k ochrane jasoňa červenookého (*Parnassius apollo*) v PIENAPe.

Príprava a realizácia projektov

OPKŽP - Vypracovanie PS o NP Malá Fatra a jeho ochranné pásmo (kód projektu: SOP22301)

Maloplošné chránené územia v NP boli geodeticky zamerané a spracované do .shp vrstvy. Začiatkom roka sa uskutočnili pracovné stretnutia k iniciálnemu návrhu zonácie. V rámci projektu „Vypracovanie programu starostlivosti o NP Malá Fatra a jeho ochranného pásma“ bol vypracovaný odborný návrh zón a dokumenty Projekt ochrany NP Malá Fatra a jeho ochranného pásma a Program starostlivosti o NP Malá Fatra a jeho ochranné pásmo. Vypracovaný bol návrh doplnku návštevného poriadku o zóny skialpinizmu, ktorý bol kreovaný participatívne v spolupráci s Oblastnou organizáciou cestovného ruchu, Horskou službou, SHS James. Návrh bol odoslaný na Okresný úrad Žiliny na oficiálne prerokovanie. Boli realizované inventarizačné prieskumy vybraných skupín organizmov. Odborná publikácia nebola vypracovaná z dôvodu nedostatku kapacít. V rámci projektu boli zrealizované ostávajúce verejné obstarávania a zrealizovaný nákup vybavenia.

OPKŽP - Veľké šelmy 2 (kód projektu: SOP22141)

Pracovníci strážnej služby vykonávali kontroly zamerané na zabezpečenie zlepšenia ochrany biotopov veľkých šeliem pred nežiadúcimi antropickými vplyvmi. Projekt bol ukončený 31.12.2023. Počas jeho trvania bolo skontrolovaných 242,439 ha vybraných biotopov, čím bol naplnený merateľný ukazovateľ projektu na 100%. V roku 2023 sa uskutočnili dva veľkoplošné monitorings veľkých šeliem. Zimný monitoring veľkých šeliem v širšom území Malej Fatry sa konal v januári, letný monitoring medveďa v júni.

Zachovanie a zlepšenie stavu vybraných druhov a biotopov v Národnom parku Malá Fatra

Projekt sa začal realizovať 1.1.2023, ešte pred samotnou účinnosťou zmluvy, ku ktorej došlo až v júni. Hlavná aktivita projektu, ktorou bolo dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000 a ďalšie chránené územia (vrátane území medzinárodného významu), ako aj chránené druhy bola naplnená pomocou realizácie viacerých typov aktivít. Tie boli zabezpečované a koordinované tak internými, ako aj externými kapacitami (externým odborným lesným hospodárom). Nosným opatrením projektu boli manažmentové činnosti vo vybraných JPRL vykonávané za účelom zlepšovania kvalitatívnych parametrov (veková, priestorová a druhová štruktúra lesa), zvyšovania heterogenity a biologickej diverzity územia. Prečistky boli vykonané na desiatich JPRL o celkovej výmere 11,31 ha, prebierky v šiestich JPRL pri objeme zásahu 785,23 m³. Na vybraných lokalitách bola realizovaná umelá obnova jedľou, formou podsadiieb, tiež ochrana mladých lesných kultúr proti poškodzovaniu lesnou zverou. Dôležitým manažmentovým opatrením bola tvorba menších reprodukčných lokalít pre organizmy viazané na vodné prostredie formou vybudovania 5 reprodukčných jám pre obojživelníky a tiež priebežná inštalácia 150 búdok pre sovy, malé dutinové hniezdiče a netopiere, ktorá posilnila ich hniezdné možnosti a vytvorila nové úkryty. Popri vyššie uvedených opatreniach bolo zahájené systematické sledovanie zmien v prostredí (mikroklimatické podmienky na stanovištiach, prezencia chránených druhov a ich ekológia, prítomnosť indikačných druhov pre niektoré stanovištia a pod.) spôsobených uvedenými zásahmi. Doplnené bolo o monitoring drobných cicavcov a chiropterofauny. Na testovacích plochách sa tiež vykonala analýza porastu a mapovanie dendrometrických veličín. Ďalším opatrením bola úradná zmena klasifikácie lesných porastov orgánom štátnej správy zo súčasných hospodárskych lesov na lesy osobitného určenia. Pri realizácii projektu sme dbali na zvyšovanie environmentálneho povedomia formou praktických ukážok priamo v teréne, realizáciou odborného seminára na tému Prírode blízke obhospodarovanie lesa a sériou prednášok pre školy, ktorá sa uskutočnila v rámci Dňa otvorených dverí Správy NP Malá Fatra.

Projektová dokumentácia pre Návštevnícke centrum v Národnom parku Malá Fatra - Varín

Pre projekt, ITMS Kód: 302071CQB2 bola podpísaná zmluva s MIRRI č.: IROP-Z-302071CQB2-76-93 na NFP - 119 585,92 eur s účinnosťou od 23.03.2023. V rámci verejného obstarávania bola podpísaná Zmluva o dielo so zhotoviteľom diela - Architektonické štúdio Atrium s.r.o. v sume 96 000 eur dňa 03.05.2023 na základe čoho bol Dodatkom č. IROP-D1-302071CQB2-76-93 upravený NFP na 111 068,32 eur. Projektová dokumentácia pre realizáciu stavby spolu so súpisom prác a dodávok bola prevzatá dňa 13.11.2023 zástupcom Správy NP Malá Fatra, čím bol dosiahnutý cieľ projektu = 1 obstaraná dokumentácia na 100%. Nedočerpaný NFP bol vo výške - 15 068,32 eur z dôvodu, že časti diela v zmysle ZoD - inžiniering a autorský dozor neboli oprávnené výdavky v rámci predmetnej výzvy a výdavky spojené so mzdou pracovníka vykonávajúceho riadenie projektu ako aj výdavky na externého manažéra VO boli hradené z vlastných zdrojov.

Projektová dokumentácia pre Návštevnícke centrum v Národnom parku Malá Fatra - Vrátna, Nový dvor

V rámci verejného obstarávania bola podpísaná Zmluva o dielo so zhotoviteľom diela - Kilo Honč, s.r.o. v sume 56 400 eur dňa 09.02.2023 ešte pred schválením projektu. Pre projekt, ITMS Kód: 302071CPW8 bola podpísaná zmluva s MIRRI č.: IROP-Z-302071CPW8-76-93 na NFP - 75 583,09 eur s účinnosťou od 25.03.2023. Dodatkom č. IROP-D1-302071CPW82-76-93 upravený NFP na 64 244,69 eur. Projektová dokumentácia v realizačnom stupni spracovania spolu so súpisom prác a dodávok bola prevzatá dňa 30.11.2023 zástupcom Správy NP Malá Fatra, čím bol dosiahnutý cieľ projektu = 1 obstaraná dokumentácia na 100%. Nedočerpaný NFP bol vo výške - 12 644,69 eur z dôvodu, že časti diela v zmysle ZoD - inžiniering a autorský dozor neboli oprávnené výdavky v rámci predmetnej výzvy a výdavky spojené so mzdou pracovníka vykonávajúceho riadenie projektu ako aj výdavky na externého manažéra VO boli hradené z vlastných zdrojov.

Iné úlohy

V rámci prevádzkového a ekonomického servisu sa zabezpečoval chod administratívnej budovy, riešenie drobných interiérových opráv formou zamestnania údržbára na dohodu, zrealizovala sa oprava havarijného stavu kúrenia a vymalovanie časti interiéru v budove. Zmena účelu u časti objektu, prerobenie ubytovacích kapacít na kancelárske priestorov pre nových pracovníkov. Spracovanie podkladov k faktúram za plyn, vodu a elektriku. Zabezpečenie revízných správ plyn, elektrika a bleskozvodu, hydranty, komíny, tlakové nádoby.

Správa pozemkov v chránených územiach, ktoré sú v správe Správy NP Malá Fatra v zmysle § 65b zákona o ochrane prírody. Priebežná kontrola stavu lesných pozemkov v správe NP Malá Fatra, zhotovenie odborných stanovísk k predkupnému právu štátu, komunikácia so súkromnými vlastníkmi vo vzťahu k možnému výkupu pozemkov. Príprava podkladov k miestnym daniam a poplatkom. Bola zabezpečená zmena obhospodarovateľa lesných pozemkov na okresných úradoch. Vypracovaných bolo 24 stanovísk k ponukám na vyžitie predkupného práva štátu a 8 návrhov na vklad do katastra nehnuteľností po vypracovaní a podpise kúpno-predajných zmlúv. V rámci pozemkových úprav v Turčianskych Kľačanoch a po spolupráci s projektantkou prevod správy 1 parcely do správy Správy NP Malá Fatra.

Kontrola stavu nehnuteľného a hnutel'ného majetku v správe - v roku 2023 sa odkúpilo a previedlo pod Správu NP Malá Fatra 24,64 ha. Majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov pod nehnuteľnosťami a ich prevádzkovými budovami, spracovanie znaleckých posudkov sa nerealizovalo, nakoľko nevznikla taká požiadavka.

Riadenie a manažment pracoviska - vedenie zamestnancov pri realizácii jednotlivých pracovných úloh, pridelovanie pracovných úloh a kontrola ich plnenia. V roku 2023 navrhnutá a schválená nová organizačná štruktúra, vrátane organizačného poriadku. Zabezpečené prerokovanie so zástupcami odborov. Zamestnanci boli oboznámení so smerovaním organizácie. Bolo zabezpečené prijímanie nových pracovníkov na neobsadené pozície. Vypracovanie vnútroorganizačných smerníc (činnosť škodovej komisie, obeh účtovných dokladov, reprezentačné výdavky, tuzemské a zahraničné pracovné cesty, osobné ochranné pomôcky, smernica k účtovaniu výkonov služieb).

6. Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie

Správa NP Malá Fatra je odbornou organizáciou ochrany prírody a krajiny, ktorá podľa §65b ods. 2 zákona o ochrane prírody zabezpečuje úlohy na úseku ochrany prírody a krajiny na území národného parku a jeho ochranného pásma, ako aj v ďalšom vymedzenom území.

Správa NP Malá Fatra v súlade s platnými právnymi predpismi spracúvala stanoviská pre orgány ochrany prírody a krajiny a podľa potreby sa zúčastňovala konaní. Zároveň úzko spolupracovala so SIŽP, s odbornými organizáciami ochrany prírody a ochrany životného prostredia, ako aj s inštitúciami mimo rezort MŽP SR, či už odbornými inštitúciami (napríklad ústavy Slovenskej akadémie vied, univerzity, Národné lesnícke centrum, Lesy SR, š. p. a ďalšie výskumné pracoviská a odborné organizácie), obcami alebo záujmovými združeniami (združenia vlastníkov, mimovládne organizácie zamerané na ochranu prírody), ako aj s urbárskymi spoločnosťami a neštátnymi vlastníkmi lesov a pozemkov v chránených územiach a s energetickými spoločnosťami pri prevencii úhynu vtákov na elektrických vedeniach a stĺpoch elektrického vedenia.

Správa NP Malá Fatra tiež spolupracovala so vzdelávacími a výskumnými inštitúciami v oblasti prírodných vied, pôdohospodárstva, lesného hospodárstva v SR i v zahraničí (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Karlova univerzita v Prahe a iné).

V rámci vedeckého výskumu a monitoringu sme získali nové poznatky o chránených a ohrozených druhoch rastlín a živočíchov, biotopoch národného a európskeho významu. Výsledky odborných činností sme prezentovali na vedeckých konferenciách, publikujú sa v zborníkoch, ako aj iných odborných a ochranárskych periodikách doma i v zahraničí.

Správa NP Malá Fatra zabezpečovala počas roku 2023 aj osvetovú a propagačnú činnosť, ktorá spočívala aj v organizovaní rôznych osvetových podujatí pre širokú verejnosť prostredníctvom infostánkov, zverejňovaním aktuálnych noviniek a zdieľaním informácií na sociálnych sieťach a webových stránkach organizácie. Významným prínosom pre širokú verejnosť je aj praktická starostlivosť o chránené časti prírody, ktorú vykonáva v záujme celej spoločnosti. Správa NP Malá Fatra v roku 2023 zabezpečovala prevádzku terénnej stanice v katastri obce Párnica (TS Šrámková), ktorá sa nachádza v NPR Šrámková, okrem toho zabezpečovala údržbu náučných zariadení v prírode. Národný park Malá Fatra patrí medzi najviac navštevované destinácie cestovného ruchu na Slovensku, o čom svedčia aj stiahnuté záznamy z elektronických sčítačov, ktoré sú nainštalované popri turistických chodníkoch v území. Zamestnanci Správy NP Malá Fatra zabezpečujú aj sprevádzanie návštevníkov v chránených územiach, medzi ktorými sú aj zahraniční návštevníci. Preto sa organizácia veľkou mierou podieľa na prezentácii prírodných krás územia nielen na Slovensku, ale aj voči zahraničiu.